

Diarienummer: U2025:9

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB:s remissvar (SOU 2025:9) På språklig grund

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB (Internationella Engelska Skolan) är den ledande friskoleorganisationen inom den svenska grundskolan och driver nio av de tio största fristående grundskolorna i landet. Läsåret 2024/25 går cirka 31 000 elever i våra skolor, 47 grundskolor och en gymnasieskola. Grundare är Barbara Bergström, en svenskamerikanska som arbetade som lärare i en svensk kommunal skola fram till friskolereformen 1992. Hon sade då upp sig för att starta en skola efter sin övertygelse. Internationalisering, med engelska språket som nyckeln till världen, trygghet och ordning i skolan som arbetsmiljö så att lärare kan undervisa och elever lära samt höga akademiska förväntningar för alla elever, oavsett bakgrund, är de tre principerna som präglat Internationella Engelska Skolan under drygt 30 års verksamhet.

Inledning

Internationella Engelska Skolan i Sverige AB, nedan kallat Internationella Engelska Skolan (IES), är inte remissinstans i detta ärende men anser att frågan är av så stor betydelse att Internationella Engelska Skolan ändå väljer att inkomma med synpunkter på remissen SOU 2025:9 På språklig grund. Mot bakgrund av den höga reformtakten inom skolväsendet och de resurser som krävs för att svara på samtliga utredningar väljer Internationella Engelska Skolan att fokusera på de delar av utredningen som Internationella Engelska Skolan bedömer vara av särskild vikt för vår verksamhet.

Internationella Engelska Skolan bedriver tvåspråkig undervisning på svenska och engelska. Samtidigt har varannan elev i Internationella Engelska skolans skolor utländsk bakgrund vilket betyder att det ofta är tre eller flerspråkiga. Att vara tvåspråkig handlar inte om att behärska ett språk på bekostnad av det andra. Då är man enspråkig. Utan det handlar om att fullt ut kunna behärska båda. Därför är det svenska språket otroligt viktigt.

Sammanfattning av huvudförslag i utredningen

Del 1. Grundläggande svenska

Utredningen föreslår ett nytt ämne med en egen kursplan för elever med mycket begränsade kunskaper i svenska. Ingen betygssättning föreslås i detta ämne och eleverna ska inte heller genomföra nationella prov. Inför beslut om placering i grundläggande svenska krävs en obligatorisk språklig kartläggning. En bortre tidsgräns på två år föreslås för att undvika inlåsning. Skolverket föreslås ta fram kartläggningsmaterial, stödmaterial och erbjuda kompetensutveckling.

Del 2. Modersmålsundervisning

Utredningen konstaterar att det inte finns entydiga belegg för hur modersmålsundervisning påverkar resultat, språkutveckling eller integration. Dock pekar internationell forskning på att flerspråkighet kan stödja kunskapsutvecklingen. Utredningen föreslår därför inga inskränkningar i modersmålsundervisningen

Internationella Engelska Skolan tillstyrker följande:

- Standardiserad kartläggning av elevens behov, kompetensutveckling för lärare och ändring av målgruppen för svenska som andraspråk är nödvändigt.
- Tidsgräns på två år i *grundläggande svenska som andraspråk*. En tydlig gräns minskar risken att elever fastnar på nybörjarnivå för länge. Det skapar förväntningar om progression och ger struktur åt arbetet.
- Det är positivt att förtydliga skolförordningen och införandet av nya paragrafer. Det gör det tydligare vad rektors ansvar är när det gäller beslut för SVA, vilken kursplan som ska användas och när övergångar ska ske. Det skapar en tydlig struktur och är

ett viktigt steg för att undervisningen i svenska som andraspråk ska bli mer likvärdig nationellt.

- Det är positivt att elever som följer kursplanen för *grundläggande* svenska som andraspråk inte ska genomföra nationella prov i svenska. Eftersom provens innehåll inte är anpassat efter den språkliga nivån, är det rimligt att de undantas. Detta skapar bättre förutsättningar för eleverna att fokusera på sin språkutveckling utifrån en undervisning som är relevant för deras aktuella språk- samt kunskapsläge.
- Förbättring av kvalitet och likvärdighet i modersmålsundervisningen genom reglering av ämnet i timplanen, utveckling av fjärrundervisning, framtagande av bedömningsmaterial och utökad rätt till teckenspråk.

Internationella Engelska Skolan anser däremot att:

- Många elever kommer att efterfråga ett kvitto på sina framsteg i grundläggande svenska, och även om traditionella betyg kanske inte är rätt väg, behöver det finnas ett alternativ - exempelvis ett skriftligt omdöme, för att visa vad eleven uppnått och stärka deras motivation. Detta gäller främst högstadiel elever. *Bygga svenska*, som nämns i utredningen (s. 175), är ett material för att följa språkutveckling, men det är inte framtaget för att användas som formell bekräftelse av uppnådda mål. Det understryker vikten av att särskild dokumentation och återkoppling tas fram just för den här kursplanen.
- Att införa en ny kursplan kommer att ställa krav på skolornas organisation. Det kan leda till att resurser fokuseras på den *grundläggande* undervisningen på bekostnad av den ordinarie kursplanen för SVA. Det finns även en risk att elever som egentligen har behov av SVA i större utsträckning placeras i svenskundervisning med modersmålstalare och därmed inte får sina behov tillgodosedda.
- Att ett rektorsbeslut om undervisning i svenska som andraspråk är rimligt. Dock bör beslutet tas i samråd med ämneskompetenta och legitimerade SVA-lärare. Om detta framgår tydligt anser Internationella Engelska skolan att det nationellt kommer att öka träffsäkerheten och förankringen i elevens faktiska behov.
- För att kursplanen ska kunna genomföras likvärdigt i hela landet krävs det undervisningsmaterial som är pedagogiskt anpassat till elevernas språkliga nivå och som stödjer en andraspråksdidaktik. Nationellt framtaget material anser Internationella Engelska skolan är avgörande för att undervisningen ska bli både kvalitativ och praktiskt genomförbar.
- Att det är avgörande att ett nationellt kartläggningsmaterial anpassat för just behovsbedömning i *grundläggande SVA*, tas fram. Definitionerna kring vad som ska bedömas måste vara tydliga, och materialet måste spegla det - *Bygga svenska* har ett annat syfte och kan inte plockas in rakt av.
- Förslaget är att modersmålsundervisningen ska fortsätta som den gör idag utan förändringar. Det vill säga att betyg sätts i ett ämne vars undervisningstid är oreglerad och består av få timmar kan ersätta ett betyg i ett ämne med en avsevärt högre undervisningstid och timplan är ogenomtänkt. Internationella Engelska Skolan anser att det potentiellt underminerar korrekt betygssättning, lärarstatusen och möjliggör betygsinflation.

Internationella Engelska Skolan efterfrågar ytterligare:

Internationella Engelska skolan har sedan drygt 30 år en gedigen erfarenhet av att undervisa i språk med goda resultat, med grund i forskning och erfarenhet. Vi följer därför den forskning som pågår kring transspråkande noggrant. Den forskningen har visat att elevernas befintliga språkkunskaper är viktiga för hur man lär sig ytterligare språk och tyder på att det är lättare att lära sig ytterligare språk ju fler språk man redan kan¹. Det kan dels bero på att man överför kunskaper från tidigare inlärd språk, dels på att man har lärt sig effektiva inlärningsstrategier av sina tidigare möten med olika språk. Internationella Engelska skolan är alltså för tvåspråkig undervisning och modersmålsundervisning, men mot betygsättning i det senare.

Idag får elever som har betyg i moderna språk som språkval får räkna med betyget i moderna språk som ett 17:e betyg. Ett avslutande betyg i ämnet modersmål får däremot ingå bland de 16 bästa betygen i meritvärdet. Så här står det i skolverkets mall för ansökan om modersmålsundervisning *“Om du läser modersmål kan du byta ut betyget i modersmål mot ett annat betyg när du ansöker till gymnasiet. Du söker till gymnasiet med ditt meritvärde från grundskolan. Meritvärdet är summan av betygsvärden för de 16 bästa betygen i ditt slutbetyg. Betyget i modersmål är inte inräknat i meritvärdet men du kan välja att räkna med betyget i modersmål i stället för ett annat ämne. Tänk i så fall på att inte välja bort betyget i ett ämne som krävs för att du ska bli behörig till något program som du vill gå.”*²

En lärare i modersmål behöver inte heller ha en lärarexamen utan det är rektorn som avgör om en lärare är lämplig att undervisa i modersmål.

Med ovanstående som grund efterfrågar Internationella Engelska skolan en förändring i regelverket kring modersmålsundervisning, där man tar bort möjligheten att räkna in modersmålsbetyget i slutbetyget samt att det då ersätter ett annat ämne samt att läraren har en examen i det språket som undervisas.

Avslutande kommentarer

Del 1. Grundläggande svenska

Vi tillstyrker utredningens förslag och bedömningar gällande undervisning i grundläggande svenska. Förslagen utgår från en tydlig förståelse för de språkliga utmaningar som många elever möter i skolan och betonar vikten av tidiga, språkutvecklande insatser. Vi delar utredningens syn på att undervisningen i svenska behöver vara långsiktig, sammanhängande och anpassad efter elevernas språkliga förutsättningar, samt att det krävs tydligt ansvarstagande på alla nivåer i skolväsendet. Vi ser särskilt positivt på

¹ Hopp, Holger & Thoma, Dieter (2021). [Effects of plurilingual teaching on grammatical development in early foreign-language learning](#). *The Modern Language Journal*, 464-483.

² www.skolverket.se

ambitionen att stärka kvaliteten i undervisningen och att öka stödet till lärarna genom kompetensutveckling och vägledande material.

Del 2. Modersmålsundervisning

Vi instämmer i flera av de föreslagna åtgärderna för att stärka och utveckla undervisningen i modersmål, särskilt de som syftar till att förbättra tillgång, kvalitet och likvärdighet över landet. Samtidigt vill vi betona att de stora variationerna i undervisningens kvalitet och förutsättningar mellan olika skolor och kommuner utgör ett allvarligt hinder för att uppnå en rättvis och likvärdig betygssättning. I dagsläget saknas förutsättningar för att säkerställa att betyg i moderna språk speglar samma kunskapsnivåer oavsett var eleven bor eller vilken skola eleven går i. Mot denna bakgrund anser vi att betyg i ämnet bör avskaffas tills dess att en likvärdig och kvalitetssäkrad undervisning kan garanteras nationellt

Robin Kirk Johansson

Skolchef

Internationella Engelska Skolan

Annakarin Johansson Sandman

Head of Academics

Internationella Engelska Skolan